

ХУМАНИТАРНА ФОНДАЦИЈА

СТАРА РАШКА

»Сваки је човек дужан своје заветају«

Иво Андрић

Канадско Српска Хуманитарна Фондација Стара Рашка основана је јуна месеца 2004. године у Торонту, са циљем да се помогне нашем екстремно осиромашеном народу у Рашкој области.

Од преко стотину Срба, који су присуствовали Оснивачкој скупштини, међу којима су били уважени српски академици, интелектуалци, познати бизнисмени и свештена лица. Фондацији су се придружили сви присутни, препознајући трагичност, и по државу Србију историјску важност економско политичке ситуације у Старој Рашкој.

Фондација ужива поверење и подршку Српске Православне Цркве у Канади, а чланове садашњег Управног одбора чине пет угледних Срба, у нашој средини познатих по својим хуманитарним активностима и поштењу.

Своје донације фондација усмерава ка пројектима побољшања економских услова живота наших људи у Старој Рашкој, јер то види као једини ефективан начин који би омогућио нашем народу да тамо опстане и остане.

Ситуација у Рашкој је важна за целу Србију.

Удружимо се и сачувајмо оно што је остало од наше државе.

Нека Србин поштује и помаже Србина, па ће нас и други поштовати.

Имате шансу да прекинете трагично коло српско, поведено са косовских згаришта. Искористите је, учланите се у фондацију и придружите нам се у овој хуманитарној и патриотској мисији.

Пренесите овај позив својим пријатељима.

Ваш број је исто толико важан за остваривање наших циљева, колико и новчана помоћ, као што је и број Срба у Рашкој важан за очовање стабилности Србије.

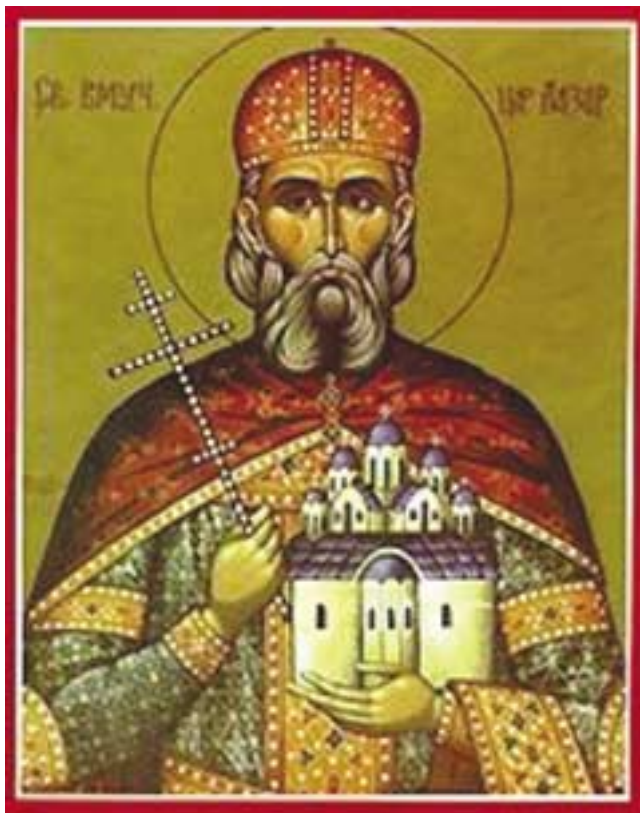
Помозимо им, због тога, да у Рашкој и остану.

Канадско Српска Хуманитарна
Фондација Стара Рашка

4015 Kings Landing Court,
Mississauga, ON, L4W 5C4
Телефон: 905-875-0396

www.stararaska.com

Кнез Лазар је око себе окупио цвет српске властеле. Фондација Стара Рашка покушава да окупи цвет српске дијаспоре.

У народној песми је сачувана кнежева клетва:

*» Ко је Србин и српскога рода,
и од српске крви и колена,
а не дође на бој на Косово,
не имао од срца њорода,
ни мушкога ни девојачкога!
Од руке му ништа не родило,
рујно вино ни њшеница бела!
Рђом кајо док му је колена!«*

О Рашкој области

(историјски значај и савремени изазови)

Рашка област је новије име за простор у коме се зачала српска државна идеја и настала прва српска државна организација под кнезом Властимиром (9. век), а који је све до почетка двадесетог века, а умногоме и касније у европској литератури био познат под именом »Рашка« или »Стара Рашка«. Наиме, познато је да је та прва српска држава настала у областима Полимлја, Потарја и горњих токова Ибра и Дрине. У Расу, српској престоници, на чијим темељима данас лежи Нови Пазар, столовао је велики Жупан Стефан Немања, где му се и родио најмлађи син Растко, доцније чувени српски просветитељ и светац Свети Сава.

Наравно, српска држава се ширила и временом добијала нове престонице, али је српска културна и духовна снага дошла до пуног изражаја током 12. и 13. века управо на просторима данашње Рашке области, о чему сведоче величанствена архитектонска и уметничка достигнућа у Ђурђевим ступовима и Сопоћанима покрај Новог Пазара, Милешеви код Пријепоља, Светом Николи у Прибојској Бањи код Прибоја и још десетинама величанствених споменика српске световне и црквене архитектуре, од којих највећи број још и данас чами у рушевинама након разарања током османске владавине. Познати историчар Владимир Ћоровић је забележио да је само у долини Лима, у зениту српске средњовековне цивилизације, духовно и културно зрачило око седамдесетак цркава и манастира. Тај податак је и навео Александра Дерока да напише дивну студију са насловом »На светим водама Лима«.

У новије време, са почетком српске националне револуције 1804. године и са формирањем два српска државотворна и ослободилачка језгра у Шумадији и у Старој Црној Гори, Стара Рашка је добила нови национални, културни и стратегијски значај у напорима за стварањем јединствене националне државе. С једне стране, бројни манастири и цркве, на жалост већином у рушевинама, као и бројни средњовековни градови, сведочили су о величини и слави старе српске државе на чијим темељима је сада требало обнављати и стварати нову српску државу, а с друге стране територија Рашке области добила је важну улогу пре свега у повезивању Србије и Црне Горе, а затим и осталих српских покрајина. Јован Цвијић је с правом закључио да је Стара Рашка Школа која спаја све српске земље, имајући у виду тада, почетком 20. века, Стару Србију, Србију и Црну Гору као две самосталне српске државе, а затим и Босну и Херцеговину које су се налазиле под аустроугарском окупацијом.

Карађорђе је сјајно уочио велики стратегијски значај Рашке области за српски ослободилачки покрет, нарочито за везе са Црном Гором, Брдима и Старом Херцеговином, и зато је његов продор 1809. према Новом Пазару, Сјеници и према Лиму имао првенствени циљ да пресече тзв. »босанску џаду«, односно главни стратешки пут који је повезивао Босански вилајет са осталим деловима Османског царства.

Старосна структура српског становништва се свакодневно увећава, млади су с разлогом забринути за своју будућност.

Како се Турска током 19. века постепено распадала, а истовремено јачао српски и остали ослободилачки покрети балканских хришћана, Аустро-Угарска је све до свог нестанка 1918. године, а нарочито после окупације Босне и Херцеговине 1878. године и увођења својих војних посада у Пљевља, Прибој и Пријепоље, тежила да успостави потпуну контролу над Рашком облашћу (односно тада османским административно-управним областима Пљеваљским и Новопазарским, од 1901. Сјеничким, санџаком). Политички правац који је утемељила аустроугарска дипломатија и војска чији је крајњи циљ био одвајање у виду коридора између Србије и Црне Горе Рашке области, ради онемогућавања уједињења ове две државе и ради успостављања

директне територијалне везе са албанским крајевима и са Косовом и Метохијом како би се онемогућио српски покрет у Старој Србији, овај политички правац, постао је узор националној политици КП и посебно хрватској балканској политици била она усташка, комунистичка или посткомунистичка..

После ликвидације турске власти 1912. године, аустроугарска дипломатија је настојала да искористи рашке муслимане ради остварења истог циља. Аустроугарске окупационе власти организују 1917. године конференцију свих муслиманских председника општина ради доношења резолуције којом ће се изразити жеља народа Санџака да се одвоји од Србије и Црне Горе и споји са Босном и Херцеговином, а уколико то није могуће онда да се »умоле« царске и краљевске власти за »аутономију Санџака«.

Аустроугарска дипломатија је најзаслужнија за наметање имена »Санџак« уместо историјског назива области »Рашка«, или »Стара Рашка«, односно Рашка област како је уобичајено у новије време.

Познато је да је термин »санџак« ознака за турску административно-управну област и да је таквих санџака било на стотине широм Османског царства од Средње Европе до Азије. Срби су, на жалост, лакомислено и сами почели да прихватају назив »санџак« за историјско језгро своје најстарије државе и тај назив се толико одомаћио да је поцео да потискује историјско име територије. Реафирмација имена није само формално питање. Она је полазна основа за велику културну, духовну и привредну обнову ове неправедно запостављене српске области. У новим геополитичким околностима Рашка област има исто, ако не и веће значење за српски народ као и пре два века.

Др Славенко Терзић, историчар,
Историјски институт САНУ

Пробуди се, Србија!

Исељавање Срба из Рашке области - проблем за целу Србију

Рашку област данас сачињавају општине Нова Варош, Прибој, Пријеполје, Нови Пазар, Сјеница и Тутин у Србији, и општине Пљевља, Бјело Поље, Беране, Плав и Рожаје у Црној Гори. Ове општине у којима живе Срби и муслимани су једне од најсиромашнијих у Србији. Због сиромаштва, општег безнађа и безперспективности, наш народ масовно одлази из ових крајева »трбухом за крухом«. Новопазарски Срби сматрају да је њих, као и Србе из Сјенице и Тутина, власт у Београду заборавила, и указују бојазан да би се и њима могла догодити судбина Срба са Косова. Муслиманским екстремистима цела ова ситуација одговара, и полако, али сигурно, је користе да дестабилизују Србију у својим политичким претензијама, називајући Рашку област Санџаком, тежећи да је одвоје као засебну регију.

Очување националне структуре становништва у Рашкој области је кључ стабилности српске државе. Помозимо нашем народу у Рашкој да се извуче из сиромаштва, да ојача материјално, и да тамо остане. Помозимо Србији!

Из писма нашој дијаспори

»Повод да Вам се обратим са ово неколико речи јесте стање и положај српског народа у Рашкој области у целини, посебно у оним деловима који припадају нашој распетој Епархији рашко-призренској.

Водећи духовну бригу о нашем народу, немогуће је не видети и остале проблеме са којима се он суочава у својој борби за голи биолошки опстанак. Са тугом и болом у души сам запазио да наш народ у Старој Рашки пролази исту ону фазу тихог нестајања кроз коју су прошли и Срби на Косову и Метохији пре овог несретног рата. У питању је општа беда и сиромаштво, велика незапосленост и безперспективност за неку бољу будућност. Све то води у раслојавање и исељјавање нашег народа из те саме колевке наше државности, наше културе и наше духовности. Томе још доприноси и осећај несигурности и угрожености од већинског муслиманског живља који све отвореније и све чешће пројављује отворену нетрпељивост према српском православном живљу као и према нашим светињама, а која се пријављује на разне перфидне начине сваковрских притисака«...

...»Драги наши земљаци, све ове активности, како Фондације тако и манастира Сопотана, није могуће спроводити без солидне материјалне и економске подлоге. А нама управо то недостаје. Вама је добро познато како материјално стоји наша мајка Србија и цео наш народ. Стога, узимамо слободу да се обратимо Вама који сте »кост од наше кости«, и »лист са наше горе« да нам помогнете, сваки према својим моћима, у овим племенитим настојањима спасавања и оживљавања српског села у Старој Рашки, како и на том простору Срби не би доживели жалосну судбину сличну оној на Косову и Метохији. Уверавам Вас да ће сваки Ваш прилог и допринос бити употребљен на најбољи могући начин и да ће отићи онима којима је најпотребнији.

На крају овога кратког обраћања са апелом за помоћ, молимо се Господу Богу да свима Вама дарује сва непролазна и вечна блага и да Вам стоструко узврати за сваку Вашу лепту коју будете одвојили за помоћ својој браћи у Старој Рашки.«

Ваш молитвеник пред Господом Исусом Христом

Епископ рашко-призренски и косовско-метохијски
АРТЕМИЈЕ

*Дух српског народа
поживљава на светињама
које се налазе овде...*

Милешева

Манастир Милешева се налази у долини истоимене реке, недалеко од Пријепоља. Задужбина је српског краља Владислава, сина Стефана Првовенчаног, између 1234. и 1236. године. Краљ Владислав је 1236. године пренео из Трнова (Бугарска) мошти свог стрица Светитеља Саве. Године 1377. у Милешеву се крунисао за краља Србије и Босне Стефан Твртко. Иако под Турцима, манастир је развио богату културну делатност. Овај храм је доживео највећу трагедију 1594. године када су Турци из њега однели мошти Светитеља Саве и спалили их на Врачару. Црква манастира припада рашкој школи. Фрескосликарство манастира Милешеве дели се хронолошки у две групе - живопис у унутрашњости је рађен за време краља Владислава, док живопис из припрате потиче из турског периода. Милешевске фреске из 13. века представљају највиши сликарски домет из тог времена не само код Срба већ и у Европи, међу којима је и део светске културно-уметничке баштине фреска »Бели Анђеос«. То је прва слика пренесена сателитом из Европе у Америку и један од пет симбола укупне људске цивилизације урађених у злату и послатих »Војаџером« у свемир.

Студеница

Студенички манастир је саграђен око 1190. г. недалеко од живописне Ибарске клисуре, 11 километара од насеља Ушће, на Ибарској магистралаи. Манастир се налази на месту пуном мирисних борових шума, између планине Радочела (1643 м.н.в.) и Чемерна (1348 м.н.в.), које се састају спуштајући се ка реци Студеници. Блистав белином мермерних фасада Богородичне цркве, са пурпурним акцентима са купола, окружен прстенастим зидом и коначима, манастир са својом околином чини јединствену и хармоничну целину непролазне и узбудљиве лепоте. Студеница и Хиландар представљају својеврсно заокружење владрског дела Немањиног, његов ктиторски врхунац и хришћанско савршенство. Немањином ктиторском подвигу придружује се делатност његових синова Великог кнеза Вукана и Великог кнеза Стефана, али свакако највећа улога у довршавању манастира у уређењу монашког живота у њој припада Растку, Сави међу монасима. Посебном свежином плене архитектура и унутрашњост студеничког манастира.

Црква Св. Апостола Петра и Павла

Црква св. апостола Петра и Павла у Новом Пазару је најстарији споменик на територији епархије Рашко-Призренске, она је најстарије духовно средиште прве српске државе - Раса, чије је темеље ударио Велики Жупан Стефан Немања још у 12. веку. А сама црква потиче, према различитим изворима из 7. или 9. века. Тај податак говори о чињеници да је Српска држава своје корене пустила прво у Расу, па је онда развијајући се израсла у значајан фактор на Балкану. Црква св. Петра и Павла се налази на периферији градског подручја Новог Пазара, на само један и по километар од центра града. Заједно са Ђурђевим Ступовима и Солоћанима, Црква св. Петра и Павла играла је веома важну улогу у духовном животу средњовековне Србије, а тако би требало бити и у данашњем времену.

Ђурђеви Ступови

Манастир Ђурђеви Ступови у Расу је задужбина Великог Жупана Стефана Немање. Лоциран је на брду вулканског изгледа, изнад Новог Пазара. Градња ове светиње је завршена 1181. године, а манастир је посвећен Светом Георгију. Манастирски комплекс Ступова сачињавају цркв Св. Георгија, коначи, трпезарија, цистерне са улазном кулом. Храм манастира Ђурђеви Ступови је једнобродна црква са троделним олтарским простором. У самом манастиру се налази гробница »светог краља« Драгутина. Фреске манастира Ђурђеви Ступови, као и фреске из Сопотана, представљају и поред своје делимичне оштећености, велико благо целог Раса. Због свог културно-историјског значаја овај манастир и цео комплекс Старог Раса су 1979. проглашени делом светске културне баштине. Велика акција обнове манастира Ђурђеви Ступови у Расу започета је 2001. године, она је у току.

Сопоћани

Манастир Сопоћани је задужбина Краља Уроша првог Немањића, а саграђен је у 13-ом веку (око 1250. године). У непосредној близини манастира налази се извор реке Рашке и остаци древног града Раса. Манастирска црква у Сопоћанима је посвећена Светој Тројници. Манастирски комплекс је ограђен дебелим зидовима, који су остали из времена када се требало бранити од упада пљачкаша и освајача. Турци су га спаљивали у неколико наврата, после Косовског боја, као и крајем 17. века. Али, у новијем времену прилике су се промениле, а манастирски комплекс је обновљен. Данас у манастиру Сопоћани, који је на далеко познат по фрескама и делима од непороценљиве вредности, тече миран монашки живот за монахе из младог монашког братства. Стари Рас са Сопоћанима се налази под заштитом УНЕСКО и других државних и међународних институција за заштиту споменика културе.

*Да ли ће српска нога и даље
корачати земљом којом којом су
ходали Свети Сава и Нематини?*

*Са вером у Бога и уз вашу помоћ
ми ћемо учинити све што је у
нашој моћи да се Србима у
Старој Рашкој животи олакша, а
тима и сиречи њихов одлазак.*

*»Ускликнимо с љубављу
Светитељу Сави,
Српске цркве и школе
Светитељској глави.
Тамо венци, тамо слава,
Где наш српски пастир Сава.
Појте му Срби,
Песму и утројте.«*

Спас Срба у Старој Рашкој је и спас српског бића у нама самима. Турци су нам вековима скрнавили светиње, да би прошле године Шиптари организовали паљење и уништење српских цркава и манастира на Косову.

Ово је један од судбоносних тренутака у историји Срба, ако сад не помогнемо Србима да остану у Рашкој изгубићемо много више од географске територије, изгубићемо нашу Немањићку отаџбину.

*Годишња планарина-донација је \$100.
Са мање од 30 центи на дан Ваше
помоћи, спасаћемо Стару Рашку да
не остане Санџак!*

*Не дозволиће да се вековно наслеђе
на вама ирекуне!*

Сваки Ваш прилог је значајан допринос да
Стара Рашка остане тамо где јесте и оно што
јесте, и да се жалосна судбина Косова и
Метохије ускро не понови.

Седећи скрштених руку, и не обазирите се на
наш хуманитарни апел помажете Санџак хтели
Ви то или не.

Помозимо Србима и
Старој Рашкој,
и - помозитемо себи!